

К. А. Нємець,

д.геогр.н., проф.,

Я. В. Василевська,

здобувач

Харківський національний університет

імені В. Н. Каразіна

konstantin.a.nemets@univer.kharkov.ua,

soc-econom-region@karazin.ua

СПЕЦІАЛЬНІ МЕТОДИ В СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ (НА ПРИКЛАДІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Розвиток регіонів в сучасних умовах під впливом активних процесів глобалізації вимагає комплексних суспільно-географічних досліджень. Це стосується всіх напрямів життєдіяльності суспільства. Кожен регіон України має специфічні риси, особливості розвитку, історико-культурне надбання, завдяки чому виражається певна спеціалізація кожного з них. Завдяки своєму географічному положенню та природно-ресурсному потенціалу Херсонська область визначається активним розвитком туризму та рекреації, в той же час, актуальними залишаються комплексні дослідження туристсько-рекреаційних ресурсів регіону та особливості їх розподілу по території області [1]. Суспільно-географічне дослідження туристсько-рекреаційних ресурсів регіону включає застосування загальнонаукових і спеціальних методів. В даній доповіді автори представляють деякі з них.

Використовуючи графоаналітичний метод багатовимірної класифікації [3, 4] було обчислено площу багатокутника та суму індексів для двох міських рад та всіх районів Херсонської області за кожен рік окремо (таблиця 1).

Візуально виділяються кілька районів, які мають відносно більшу суму індексів статистичних параметрів (рис. 1). Це Скадовський, Голопристанський,

Генічеський райони та м. Херсон. Для них характерна також жвава динаміка цього показника за п'ять років. Інші райони та м. Нова Каховка мають слабку динаміку і невисокі абсолютні значення суми індексів статистичних параметрів.

Таблиця 1. Значення індексів статистичних параметрів міських рад та районів області

№ пп	Назва району (соціогеосистеми)	Значення індексів по рокам				
		2007	2008	2009	2010	2011
1	Новокаховська міськрада	14.9366	14.9929	14.5583	13.7486	14.1754
2	Херсонська міськрада	28.5954	28.6826	26.7542	27.8454	26.8805
3	Бериславський	13.0285	13.8801	12.9261	13.4054	13.757
4	Білозерський	12.6644	13.0263	12.4296	12.5173	13.1575
5	Великоолександрівський	11.1066	10.7084	8.4795	10.4849	11.4206
6	Великопетиський	12.1632	13.3293	13.0958	12.781	13.1367
7	Верхньорогачицький	10.469	10.7419	9.8463	9.9943	12.2224
8	Високопільський	11.1448	10.6347	10.623	10.5846	11.249
9	Генічеський	22.083	32.425	32.0041	31.1625	28.1582
10	Голопристанський	19.1623	22.4153	21.5874	22.3084	21.0937
11	Горностаївський	11.5341	11.2843	10.8355	11.4343	12.0461
12	Іванівський	11.4932	10.659	11.9036	10.9157	11.7718
13	Каланчацький	13.8089	14.6601	14.2388	14.3092	14.8809
14	Каховський	16.4356	15.9764	16.2704	15.1332	15.2636
15	Нижньосірогозький	11.0827	13.1061	12.9845	12.8312	13.5269
16	Нововоронцовський	12.1126	12.0549	11.9652	12.4238	11.4547
17	Новотроїцький	12.0246	11.9319	11.5446	11.6622	12.2912
18	Скадовський	25.0205	32.8716	33.181	33.586	31.2015
19	Цюрупинський	12.6466	14.0108	13.4389	14.6448	14.6667

20	Чаплинський	12.6145	12.5993	12.6121	12.0704	12.1949
----	-------------	---------	---------	---------	---------	---------

Ранжовані значення загальної суми індексів показують, що найвищі їх значення мають Голопристанський, Цюрупинський, Горностаївський, Бериславський, Чаплинський райони та м. Херсон, що свідчить про відносно високий рівень та використання в них туристсько-рекреаційних ресурсів. Найнижчі загальні суми індексів характерні для Верхньорогачиського, Великоолександрівського, Великолепетиського та Високопільського районів.

За результатами порівняльного аналізу за наведені п'ять років (2007-2011 рр.) встановлено, що динаміка розвитку районів протягом досліджуваного періоду суттєво відрізняється на тлі відчутного впливу світової фінансово-економічної кризи в 2008-2010 роках. Так, досить велика група районів у складі Бериславського, Білозерського, Великоолександрівського, Верхньорогачиського, Іванівського, Каланчацького, Нижньосірогського, Скадовського і Цюрупинського протягом 2007 – 2011 років проявила позитивну динаміку і покращила свій стан. Інша група районів – Каховський, Нововоронцовський, Чаплинський та м. Херсон і Нова Каховка відчутно втратили у розвитку. Складною і неоднозначною динамікою розвитку відрізняються Великоолександрівський, Високопільський, Генічеський, Голопристанський, Горностаївський і Новотроїцький райони. Для них є характерним, що пік розвитку прийшовся на середину досліджуваного періоду (2008 – 2009 роки), а на початку і наприкінці періоду їхні показники менші.

Рис. 1. Динаміка суми індексів статистичних параметрів міст та районів Херсонської області за 2007-2011 рр.

Аналіз другого системного показника – площі проекції багатовимірному простору на площину, інакше – площі багатокутника на пелюстковій діаграмі – виконувався аналогічно [3, 4].

Результати аналізу наведених даних (рис. 2) незначно відрізняються від аналізу попереднього системного показника – диференціація міст та районів за площею багатокутника більш помітна. Як і за сумою індексів у даному випадку найбільшим розвитком відрізняються Скадовський, Генічеський і Голопристанський райони та м. Херсон, частково – Каховський і Каланчацький райони.

Таблиця 2. Показники площі багатокутників міст та районів області

№ пп	Назва району (соціогеосистеми)	Значення площі по рокам				
		2007	2008	2009	2010	2011
1	Новокаховська міськрада	0.290	0.286	0.275	0.278	0.296
2	Херсонська міськрада	0.820	0.843	0.764	0.745	0.740
3	Бериславський	0.305	0.302	0.310	0.312	0.312
4	Білозерський	0.316	0.335	0.310	0.312	0.321
5	Великоолександрівський	0.251	0.222	0.178	0.254	0.204
6	Великолепетиський	0.306	0.316	0.308	0.306	0.308
7	Верхньорогачицький	0.211	0.239	0.226	0.240	0.297
8	Високопільський	0.265	0.249	0.262	0.266	0.279
9	Генічеський	0.634	0.989	0.970	0.948	0.788
10	Голопристанський	0.517	0.576	0.533	0.555	0.509
11	Горностаївський	0.300	0.289	0.270	0.307	0.308
12	Іванівський	0.279	0.230	0.267	0.260	0.280
13	Каланчацький	0.357	0.368	0.345	0.370	0.354
14	Каховський	0.411	0.376	0.367	0.332	0.342
15	Нижньосірогозький	0.263	0.301	0.299	0.298	0.311
16	Нововоронцовський	0.279	0.271	0.232	0.268	0.224
17	Новотроїцький	0.312	0.300	0.292	0.297	0.317
18	Скадовський	0.794	1.076	1.100	1.138	1.048
19	Цюрупинський	0.283	0.301	0.286	0.309	0.318
20	Чаплинський	0.294	0.294	0.292	0.299	0.300

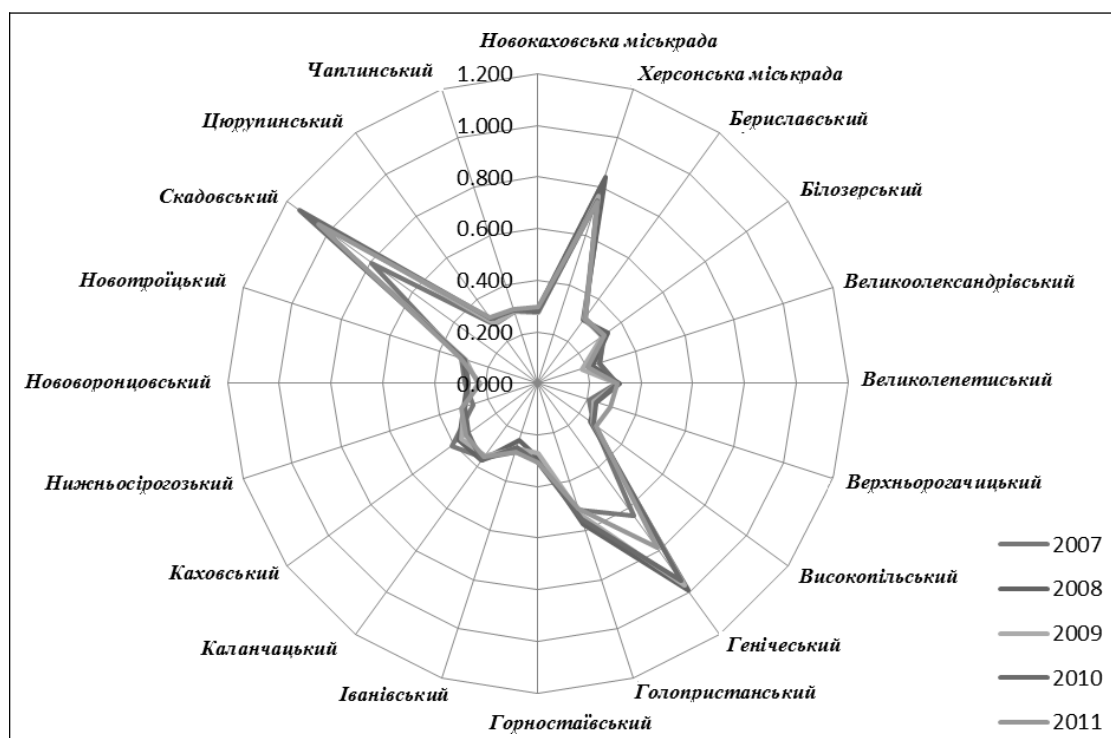

Рис.2. Динаміка площі багатокутників міст та районів Херсонської області за 2007 – 2011 рр.

Тож, за допомогою зазначених методів виявлено особливості диференціації туристсько-рекреаційних ресурсів по території Херсонської області, визначено райони із найбільшим рівнем забезпечення. Проте для цілісного уявлення про особливості туристсько- рекреаційних ресурсів доцільним буде проведення подальшого вивчення за допомогою кластер-аналізу, на основі чого можлива розробка програм оптимального їх використання.

Література:

1. Василевська Я. В. Природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси Херсонської області / Я. В. Василевська // Регіон – 2013: суспільно-географічні аспекти: матеріали науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців з міжнародною участю (м. Харків, 18 – 19 квітня 2013 р. / Гол. ред. колегії Л.М. Немець. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – С. 284 – 287.
2. Головне управління статистики в Херсонській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ks.ukrstat.gov.ua/>
3. Машков О. Графоаналітичний метод багатовимірної класифікації суспільно- географічних

- об'єктів / О. Машков, К. Немец // Часопис соціально- економічної географії: Міжрегіон. зб. наук. праць – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – Вип. 8(1). – С. 30-35.
4. Немец К. А. О системном подходе в управлении геопроцессом / К. А. Немец // Материалы науч.-практ. конф. «Экологическое образование и его роль в обеспечении устойчивого развития Крыма» (Симферополь, 9 – 11 октября 1996 г.). □ Симферополь: Крымская инициатива, 1997. □ Ч II. □ С.32-39.

